

Zabos. A Ludas Matyi c. satírikus lap 1952 júl. 23-i számában az 5. lapon van egy karikatúrás kép, amely »A hollywoodi filmvezér egy kissé ideges« címmel azt a jelenetet ábrázolja, amint a vezérigazgató, akinek csak a talpa látszik, szobájából kiakolbolítja a filmsztárokat, akik a rúgás következtében a levegőben kapálóznak. . . A rajz alatt ez a képmagyarázat olvasható: »Ma megint nagyon *zabos* az öreg! Úgylátszik olvasta a híreket a Karlovy Vary-i filmfesztiválról. . .«

Tekintettel arra, hogy a vicclapok stílusa és szókészlete igen közel szokott állni az élet pongyola, hétköznapi nyelvéhez, különösen a városi élet nyelvéhez, — nem meglepő ebben a szövegben a *zabos* szó használata, amely annyira az életből vett, hogy az irodalom nem is tud róla, sőt azt hiszem még a városi nyelvben sem közismert. Némrégén a villamoson hallottam ezt a mondatot: »Nagyon *zabos* voltam ma reggel.« E két példából nyilvánvaló, hogy a szó értelme: 'haragos', 'dühös'. Honnan ered ez az újnak érzett szó fővárosi nyelvünkben? Kétségtelenül pestizmus, de már 1924 óta följegyezték a jassz-szótárak. Íme a jassz adatok:

Szirmay—Balassa, A m. tolvajny. szót. (1924): *zabos* 'mérges'. — Kálnai—Benkes, A tolvajny. szót. (Nagykanizsa, 1926): *zabos* 'haragos', 'mérges'. — Kemény Gábor, Magyar Rendőr (1937 jan. 1): *zabos*: 'mérges', 'fiatal [?]'.

A *zabos* szót ebben az értelemben köznyelvünk és népnyelvi szótáraink (CzF, NySz, MTsz, Csúri SzhSz) nem ismerik. Ballagi szerint (1872) a *zabos* szónak csak két jelentése van: 'zabbal vegyes', 2. 'zabon tartott'. Azt hiszem, az utóbbi jelentésből fejlődött ki a 'haragos', 'mérges' jelentésű *zabos* szó. Van egy népi kifejezés: *zabot nyer* 'jó kedvében a földön hempereg (a ló, a csikó)' (MTsz). A zabon tartott ló élénkebb, mint az egyéb táplálékkal élő. Kriza Vadrózsáiban olvasható: »Ne szuszogj ojan erőssen, mindha *zabot* ettél volna« (1863, 368). F. Takáts Zoltán arról értesít, hogy Nagysomkúton, Szatmár megyében (Somcuta Mare) a makrancos, rugdalózó lóról mondják: *szúrja a*

zab a seggit. A kifejezést emberre is alkalmazzák. Egy budapesti barátomtól hallottam emberre vonatkoztatva: *zabszem van a seggiben* 'nyugtalan', 'nem marad a helyén'. Utóbbi kifejezés is nyilván népi eredetű. Magának a *zabos* 'dühös' szónak népi adata még nem került elő. A *zabos* mindenesetre azok közé a »jassz«-szavaink közé tartozik, amelyek tősgyökeresen magyar eredetűek. Első irodalmi megjelenése — tudtommal — a Ludas Matyi említett száma.